

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ORIGINAL PAPER

Γνώσεις, αντιλήψεις και στάσεις ασθενών και φαρμακοποιών για τα γενόσημα φάρμακα στην Ελλάδα Μια εμπειρική μελέτη

ΣΚΟΠΟΣ Η διερεύνηση των γνώσεων, των αντιλήψεων και των στάσεων των ασθενών-καταναλωτών και των φαρμακοποιών στην Ελλάδα σχετικά με τα γενόσημα φάρμακα, καθώς και των κοινωνικοοικονομικών και άλλων παραγόντων που επηρεάζουν τις επιλογές και τις προτιμήσεις τους. **ΥΛΙΚΟ-ΜΕΘΟΔΟΣ** Η έρευνα διεξήχθη κατά το χρονικό διάστημα Οκτωβρίου 2022–Μαρτίου 2023 μέσω δύο ερωτηματολογίων. Το πρώτο δόθηκε σε 194 ασθενείς-καταναλωτές σε φαρμακεία της Θεσσαλονίκης και το δεύτερο κοινοποιήθηκε και συμπληρώθηκε ηλεκτρονικά από 254 φαρμακοποιούς. Καταγράφηκαν δημογραφικά χαρακτηριστικά, όπως το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, η οικογενειακή κατάσταση, το μηνιαίο εισόδημα και ο τόπος διαμονής, καθώς και ιατρικά χαρακτηριστικά, όπως η ύπαρξη χρόνιων παθήσεων, ο αριθμός των συνταγογραφούμενων φαρμάκων, το κόστος της φαρμακευτικής αγωγής και ο τύπος ασφαλιστικής κάλυψης. **ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ** Το 94,3% των πολιτών γνώριζαν τα γενόσημα, αλλά μόνο το 32,2% τα προτιμούσε. Η αντίληψη για τη διαφορά ποιότητας μεταξύ γενόσημων και πρωτότυπων φαρμάκων συσχετίστηκε σημαντικά με το κόστος των συνταγογραφούμενων φαρμάκων ($p=0,013$), με το 48% των ασθενών να πιστεύει ότι τα γενόσημα διέφεραν ποιοτικά. Επί πλέον, οι χρόνιες παθήσεις επηρέασαν την επιλογή αντικατάστασης πρωτότυπου με γενόσημο ($p=0,042$). Οι φαρμακοποιοί αναγνώρισαν ότι τα γενόσημα ήταν φθηνότερα (μέση τιμή [MT]=4,5, τυπική απόκλιση [TA]=0,7) και μείωναν το κόστος της φαρμακευτικής αγωγής (MT=4,3, TA=0,8), ενώ συμφώνησαν μερικώς ως προς τη θεραπευτική τους ισοδυναμία (MT=3,6, TA=1,1). **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ** Υπάρχουν επιφυλάξεις για τα γενόσημα, τόσο από τους ασθενείς όσο και από τους φαρμακοποιούς, επηρεαζόμενες από κοινωνικοοικονομικούς και δημογραφικούς παράγοντες. Κρίνεται αναγκαία η καλύτερη ενημέρωση και η εκπαίδευση για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης στα γενόσημα φάρμακα.

Η χρήση των γενόσημων φαρμάκων συνιστά σημαντικό ζήτημα στη φαρμακευτική πολιτική και στη δημόσια υγεία σε παγκόσμιο επίπεδο. Η προώθηση των γενόσημων και των βιο-ομοειδών φαρμάκων, που είναι γενικά πιο οικονομικά από τα πρωτότυπα, μπορεί να συμβάλλει στη μείωση των δαπανών υγείας, διευκολύνοντας την πρόσβαση των ασθενών σε βασικές θεραπείες, ενώ ταυτόχρονα διατηρείται η ισορροπία μεταξύ υψηλής ποιότητας φαρμακευτικής φροντίδας και οικονομικής βιωσιμότητας.^{1,2} Το χαμηλότερο κόστος τους επιτρέπει ίση πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας, ενώ δημιουργεί προοπτικές για την κάλυψη καινοτόμων θεραπειών για σπάνιες ασθένειες.³

Ωστόσο, η φαρμακευτική αγορά είναι εξαιρετικά περίπλοκη και απέχει σημαντικά από τα χαρακτηριστικά μιας τέλει αγοράς, τόσο από την πλευρά της προσφοράς όσο και από εκείνη της ζήτησης.⁴ Εστιάζοντας στη ζήτηση, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), οι ανάγκες για υγειονομικές υπηρεσίες και αγαθά, όπως τα φάρμακα, επηρεάζονται από ποικίλους κοινωνικοοικονομικούς και δημογραφικούς παράγοντες.⁵ Ανάμεσα στους παράγοντες που αυξάνουν τη ζήτηση για υγειονομικά αγαθά και υπηρεσίες, όπως τα φάρμακα, είναι η γήρανση του πληθυσμού, η οποία αποτελεί μια σημαντική πρόκληση για τα συστήματα υγείας παγκοσμίως και στην Ελλάδα,⁶

ΑΡΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ 2026, 43(1):68–77
ARCHIVES OF HELLENIC MEDICINE 2026, 43(1):68–77

Γ. Φραγκιαδάκης,
Α. Γερασιμίδου

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών,
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Διοίκηση
Μονάδων Υγείας», Ελληνικό Ανοικτό
Πανεπιστήμιο, Πάτρα

Knowledge, perceptions,
and attitudes of patients
and pharmacists toward
generic medicines in Greece:
An empirical study

Abstract at the end of the article

Λέξεις ευρετηρίου

Ασθενείς
Γενόσημα φάρμακα
Δαπάνες υγείας
Δημόσια υγεία
Στάσεις υγείας
Φαρμακοποιοί

Υποβλήθηκε 18.9.2024
Εγκρίθηκε 14.12.2024

καθώς και ο επιπολασμός των χρόνιων νοσημάτων, όπως τα καρδιαγγειακά, ο καρκίνος και οι αναπνευστικές παθήσεις, που αυξάνουν τη φαρμακευτική δαπάνη.⁷

Εκτός από τις ήδη αναφερθείσες επιπτώσεις, η Ελλάδα βρέθηκε αντιμέτωπη με σοβαρές προκλήσεις στο υγειονομικό της σύστημα, οι οποίες επιδεινώθηκαν μετά την οικονομική κρίση του 2009.⁸ Οι μνημονιακές μεταρρυθμίσεις οδήγησαν σε σημαντικές περικοπές στους προϋπολογισμούς του συστήματος υγείας, αυξάνοντας τις ιδιωτικές δαπάνες και προκαλώντας ανισότητες στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας.^{9,10} Οι αλλαγές αφορούσαν, μεταξύ άλλων, στην αγορά φαρμάκου, με ρυθμίσεις στη συνταγογράφηση, σε ελέγχους και μηχανισμούς, όπως η υπέρβαση δαπάνης (clawback) και ο όγκος κατανάλωσης (rebate), καθώς και στη μείωση κέρδους φαρμακοποιών και φαρμακαποθηκών, προωθώντας τα γενόσημα φάρμακα.¹¹

Ωστόσο, η αποδοχή και η χρήση των γενόσημων φαρμάκων από ασθενείς και επαγγελματίες υγείας ποικίλλει, καθώς επηρεάζεται από τις γνώσεις, τις αντιλήψεις και τις στάσεις τους απέναντι σε αυτά. Προηγούμενες μελέτες έχουν αναδείξει σημαντικά εμπόδια, όπως οι ελλείψεις γνώσεις, οι λανθασμένες αντιλήψεις, η αβεβαιότητα σχετικά με την αποτελεσματικότητά τους, ιδιαίτερα για χρόνιες παθήσεις, καθώς και τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των ασθενών.¹²⁻¹⁴ Τα ευρήματα προηγούμενων ερευνών επιβεβαιώνονται από μια πρόσφατη συστηματική ανασκόπηση,¹⁵ η οποία συμπεριέλαβε επίσης ιατρούς και φαρμακοποιούς, αναλύοντας 52 μελέτες κατά την περίοδο 1980–2014. Η ανασκόπηση έδειξε ότι το 33,4% των φαρμακοποιών θεωρούν τα γενόσημα κατώτερης ποιότητας απ' ό,τι τα επώνυμα, ενώ το 24,4% των ιατρών πιστεύουν ότι προκαλούν περισσότερες ανεπιθύμητες ενέργειες. Αντίθετα, άλλη έρευνα¹⁶ κατέληξε ότι οι ιατροί θεωρούν τα γενόσημα ασφαλή και αποτελεσματικά, αλλά το 72% πιστεύει ότι παράγονται με χαμηλής ποιότητας τεχνικές. Το συμπέρασμα είναι ότι, ενώ οι ιατροί αναγνωρίζουν την αξία των γενόσημων, παραμένουν επιφυλακτικοί ως προς την ποιότητά τους και χρειάζονται καλύτερη εκπαίδευση.

Παρ' όλο που οι έρευνες για την αποδοχή των γενόσημων φαρμάκων στην Ελλάδα είναι περιορισμένες, σε μια συγχρονική μελέτη του 2023 εξετάστηκε η αντίληψη των ασθενών γι' αυτά.¹⁷ Από τους 351 συμμετέχοντες, το 83,9% δήλωσε ότι έχει επαρκή γνώση σχετικά με τα γενόσημα, με κύριες πηγές πληροφόρησης το διαδίκτυο, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ), τους φαρμακοποιούς και τους οικογενειακούς ιατρούς. Η πλειοψηφία θεωρεί τα γενόσημα ασφαλή, αποτελεσματικά και φθηνότερα. Ωστόσο, το 42% εμπιστεύεται περισσότερο τα πρωτότυπα φάρμακα.

Η παρούσα έρευνα εξέτασε τις στάσεις και τις αντιλήψεις ασθενών και φαρμακοποιών στην Ελλάδα σχετικά με τα

γενόσημα φάρμακα, αναλύοντας τον βαθμό γνώσης των ασθενών σε σύγκριση με τα πρωτότυπα, τους παράγοντες που επηρεάζουν τις επιλογές τους, καθώς και τις λιγότερο καταγεγραμμένες, μέχρι σήμερα, απόψεις των φαρμακοποιών. Η σημασία της μελέτης έγκειται στη δυνατότητα συμβολής της στη χάραξη πολιτικών για την προώθηση των γενόσημων φαρμάκων και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης του κοινού.

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Δείγμα και δεδομένα

Η μεθοδολογία της έρευνας περιλάμβανε τη χρήση δύο ερωτηματολογίων για τη συλλογή δεδομένων από τους ασθενείς και τους φαρμακοποιούς. Συγκεκριμένα, το πρώτο ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε στους ασθενείς που επισκέπτονταν φαρμακεία στη Θεσσαλονίκη για την εκτέλεση συνταγών, ενώ το δεύτερο ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από φαρμακοποιούς μέσω μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας-εντύπου (Google forms). Η επιλογή των ερωτηματολογίων βασίστηκε σε μεταφρασμένες και προσαρμοσμένες εκδόσεις από προηγούμενες δημοσιευμένες μελέτες.¹⁸⁻²⁰ Η περίοδος συλλογής των δεδομένων διήρκεσε από τον Οκτώβριο του 2022 έως τον Μάρτιο του 2023. Το πρωτόκολλο της έρευνας εγκρίθηκε από τον πρόεδρο του μεταπτυχιακού προγράμματος Διοίκησης Μονάδων Υγείας της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ) στο πλαίσιο διεξαγωγής διπλωματικής διατριβής και το ερωτηματολόγιο που διατέθηκε στους φαρμακοποιούς έλαβε τη σύμφωνη γνώμη του Φαρμακευτικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης.

Εργασία έρευνας

Το πρώτο ερωτηματολόγιο, που δόθηκε στους ασθενείς κατά την είσοδό τους στα φαρμακεία της Θεσσαλονίκης, περιλάμβανε τρεις κύριες ενότητες: δημογραφικά στοιχεία, κλινικά χαρακτηριστικά και στάσεις σχετικά με τα γενόσημα φάρμακα. Οι ερωτήσεις επικεντρώνονταν στην ενημέρωση των ασθενών για τα γενόσημα, τις προτιμήσεις τους και τις πηγές πληροφόρησης. Το εν λόγω ερωτηματολόγιο βασίστηκε σε προγενέστερη μελέτη,¹⁸ η οποία αξιολόγησε την αντίληψη των ασθενών για τα γενόσημα φάρμακα σε σύγκριση με τα πρωτότυπα. Το δεύτερο ερωτηματολόγιο, το οποίο διατέθηκε στους φαρμακοποιούς σε ηλεκτρονική μορφή, περιλάμβανε δημογραφικά στοιχεία και ερωτήσεις που εξετάζουν τις αντιλήψεις τους για τη βιοϊσοδυναμία, την αποτελεσματικότητα και την ασφάλεια των γενόσημων φαρμάκων, καθώς και τους παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τη σύσταση και τη διάθεσή τους. Η ανάπτυξη του ερωτηματολογίου αυτού βασίστηκε σε δύο προηγούμενες μελέτες,^{19,20} οι οποίες αξιολόγησαν τις στάσεις και τις αντιλήψεις των φαρμακοποιών σχετικά με τα γενόσημα φάρμακα. Τα συγκεκριμένα ερωτηματολόγια προσαρμόστηκαν ώστε να αντικατοπτρίζουν τις ιδιαίτερες συνθήκες της ελληνικής φαρμακευτικής αγοράς και να παρέχουν αξιόπιστα δεδομένα για την παρούσα έρευνα.

Στατιστική ανάλυση

Για τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων που συλλέχθηκαν χρησιμοποιήθηκαν ποικίλες μέθοδοι ανάλυσης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων. Αρχικά, πραγματοποιήθηκε περιγραφική στατιστική ανάλυση ώστε να καταγραφούν οι βασικές δημογραφικές και κλινικές πληροφορίες των συμμετεχόντων, όπως το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, η επαγγελματική κατάσταση, καθώς και η ύπαρξη χρόνιων νοσημάτων. Στη συνέχεια, εφαρμόστηκαν έλεγχοι ανεξαρτησίας χ^2 (Chi-square tests) για να διερευνηθούν πιθανές σχέσεις μεταξύ των δημογραφικών χαρακτηριστικών των πολιτών και των στάσεων τους απέναντι στα γενόσημα φάρμακα. Επί πλέον, διενεργήθηκαν αναλύσεις συσχέτισης (correlation analyses), με τη χρήση του συντελεστή συσχέτισης Pearson, για να εξεταστούν οι γραμμικές σχέσεις μεταξύ διαφορετικών συνεχών και κατηγορικών μεταβλητών, όπως η επίδραση του μορφωτικού επιπέδου, του εισοδήματος και του αριθμού των χρόνιων παθήσεων στις προτιμήσεις των συμμετεχόντων για τα γενόσημα φάρμακα. Ο συντελεστής Pearson επιλέχθηκε καθώς παρέχει μια ποσοτική εκτίμηση του βαθμού και της κατεύθυνσης της σχέσης μεταξύ μεταβλητών, ενώ είναι κατάλληλος για δεδομένα που ακολουθούν κανονική κατανομή, όπως διασφαλίστηκε μέσω ελέγχων κανονικότητας (Shapiro-Wilk test). Οι αναλύσεις αυτές κρίθηκαν απαραίτητες για την κατανόηση των κοινωνικών και των οικονομικών παραμέτρων που επηρεάζουν την προτίμηση των γενόσημων φαρμάκων, προσφέροντας μια σαφή εικόνα των συσχετίσεων οι οποίες εξετάστηκαν. Τα αποτελέσματα των στατιστικών αναλύσεων παρουσιάστηκαν μέσω πινάκων και διαγραμμάτων, διευκολύνοντας έτσι την κατανόηση των διαφορών και των συσχετίσεων που αναδείχθηκαν από τα δεδομένα. Η στατιστική επεξεργασία πραγματοποιήθηκε με τη χρήση λογισμικού στατιστικής ανάλυσης, του Statistical Package for Social Sciences (SPSS), έκδοση 25.0, το οποίο εξασφάλισε την ακριβή και συστηματική επεξεργασία των δεδομένων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Δημογραφικά στοιχεία πολιτών και φαρμακοποιών

Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των 194 πολιτών που συμμετείχαν στη μελέτη. Το δείγμα περιλάμβανε περισσότερες γυναίκες (58,8%) παρά άνδρες, με την πλειονότητα των συμμετεχόντων να είναι >50 ετών (77,8%) και να έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση (68,4%). Επίσης, η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων (94,8%) διέμεναν σε αστικά κέντρα. Όσον αφορά στους φαρμακοποιούς (πίν. 2), η πλειοψηφία των φαρμακοποιών ήταν γυναίκες (59,8%) και το 46,1% του δείγματος ήταν ηλικίας <35 ετών. Περίπου το 76% των συμμετεχόντων ήταν ιδιοκτήτες ή συνιδιοκτήτες φαρμακείου, με την πλειονότητα να εργάζεται σε αστικά κέντρα (76,8%).

Πίνακας 1. Δημογραφικά στοιχεία πολιτών του δείγματος.

Δημογραφικά χαρακτηριστικά	n	%
<i>Φύλο</i>		
Γυναίκα	114	58,8
Άνδρας	80	41,2
<i>Ηλικία (έτη)</i>		
Έως 35	16	8,2
35–49	27	13,9
50–65	73	37,6
>65	78	40,2
<i>Μορφωτικό επίπεδο</i>		
Βασική εκπαίδευση	16	8,3
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	45	23,3
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	132	68,4
<i>Οικογενειακή κατάσταση</i>		
Άγαμος(η)	33	17,1
Έγγαμος(η)	112	58,0
Διαζευγμένος(η)	31	16,1
Χήρος(α)	17	8,8
<i>Μηνιαίο καθαρό εισόδημα (€)</i>		
0–500	15	7,9
501–800	34	17,9
801–1.200	55	28,9
1.201 και άνω	66	34,7
Δεν επιθυμώ να απαντήσω	20	10,5
<i>Τόπος διαμονής</i>		
Μεγάλη πόλη – αστικό κέντρο	183	94,8
Πόλη της περιφέρειας ή χωριό	8	4,1
Χώρα του εξωτερικού	2	1,0

n: Ο αριθμός των συμμετεχόντων του δείγματος και όπου % το ποσοστό επί του συνόλου του δείγματος

Κλινικά χαρακτηριστικά πολιτών

Η ανάλυση των κλινικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων (πίν. 3) έδειξε ότι σημαντικό ποσοστό έπασχε από χρόνιες παθήσεις, με το 41,1% να αναφέρει μία πάθηση και το 25,3% δύο. Επί πλέον, σχεδόν οι μισοί (44,8%) λάμβαναν 1–2 συνταγογραφούμενα φάρμακα κάθε μήνα, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία (90,1%) διέθετε δημόσια ασφάλιση.

Στάσεις και αντιλήψεις πολιτών για τα γενόσημα φάρμακα

Στον πίνακα 4 παρουσιάζονται οι στάσεις και οι αντιλήψεις των πολιτών αναφορικά με τα γενόσημα φάρμακα,

Πίνακας 2. Αποτελέσματα δημογραφικών στοιχείων των φαρμακοποιών στο δείγμα της έρευνας.

Δημογραφικά χαρακτηριστικά	n	%
Φύλο		
Γυναίκα	152	59,8
Άνδρας	102	40,2
Ηλικία (έτη)		
Έως 35	117	46,1
35–49	102	40,2
50–65	32	12,6
>65	3	1,2
Οικογενειακή κατάσταση		
Άγαμος(η)	123	48,4
Έγγαμος(η)	116	45,7
Διαζευγμένος(η)	12	4,7
Χήρος(α)	3	1,2
Τόπος διαμονής		
Αστικό κέντρο	217	85,4
Πόλη της περιφέρειας ή χωριό	37	14,6
Είμαι ιδιοκτήτης/συνιδιοκτήτης φαρμακείου		
Ναι	193	76,0
Όχι, αλλά εργάζομαι σε φαρμακείο	61	24,0
Το φαρμακείο βρίσκεται σε		
Μεγάλη πόλη – αστικό κέντρο	195	76,8
Πόλη της περιφέρειας ή χωριό	59	23,2

n: Αριθμός των συμμετεχόντων του δείγματος και όπου % το ποσοστό επί του συνόλου του δείγματος

λαμβάνοντας υπ' όψιν τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά. Παρά το γεγονός ότι το 94,3% των πολιτών είχαν ακούσει για τα γενόσημα, μόνο το 32,5% τα προτίμησε, με τις χαμηλότερες προτιμήσεις να καταγράφονται μεταξύ των ηλικιωμένων και των πολιτών με βασική εκπαίδευση. Το 48,5% των πολιτών πίστευαν ότι υπήρχε διαφορά ποιότητας μεταξύ γενόσημων και πρωτότυπων φαρμάκων, με τις γυναίκες και τους ηλικιωμένους να εμφανίζονται περισσότερο επιφυλακτικοί, γεγονός που περιόριζε την προτίμησή τους παρά την αναγνώριση της διαφοράς τιμής.

Επί πλέον, σύμφωνα με τα ευρήματα της ανάλυσης, οι πηγές πληροφόρησης των πολιτών σε ζητήματα που αφορούν στα γενόσημα έδειξαν ότι το 44% (n=81) των πολιτών είχαν πληροφορηθεί για τα γενόσημα από τον ιατρό τους, ενώ το 39,7% (n=73) από τα ΜΜΕ. Αντίστοιχα, το 22,8% (n=42) των πολιτών ανέφεραν ότι είχαν λάβει πληροφορίες από τον φαρμακοποιό τους, ενώ το 22,8% (n=42) από φίλους/συγγενείς/κοινωνικό περίγυρο. Μικρότερο ποσοστό

Πίνακας 3. Αποτελέσματα των κλινικών χαρακτηριστικών των πολιτών στο δείγμα της έρευνας.

	n	%
Χρόνιες παθήσεις		
0	32	16,8
1	78	41,1
2	48	25,3
3 ή περισσότερες	32	16,8
Αριθμός συνταγογραφούμενων φαρμάκων ανά μήνα		
0	20	10,4
1–2	86	44,8
3–5	65	33,9
6 ή περισσότερα	21	10,9
Κόστος συνταγογραφούμενων φαρμάκων ανά μήνα (€)		
0	19	9,9
1–9	41	21,4
10–49	99	51,6
50–99	22	11,5
≥100	11	5,7
Ασφαλιστική κάλυψη		
Δημόσια	173	90,1
Ιδιωτική	12	6,3
Καμιά	7	3,6

n: Αριθμός των συμμετεχόντων του δείγματος και όπου % το ποσοστό επί του συνόλου του δείγματος

των πολιτών είχαν πληροφορηθεί για ζητήματα σχετικά με γενόσημα από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων (ΕΟΦ) (n=15, 8,2%), από το Υπουργείο Υγείας (n=16, 8,6%) και από άλλη πηγή (n=10, 5,4%).

Στατιστικά σημαντικές σχέσεις μεταξύ δημογραφικών μεταβλητών και στάσεων/αντιλήψεων για τα γενόσημα φάρμακα

Η ανάλυση ανέδειξε αρκετές στατιστικά σημαντικές σχέσεις (πίν. 5) μεταξύ των δημογραφικών παραμέτρων και των στάσεων των πολιτών απέναντι στα γενόσημα φάρμακα. Το μορφωτικό επίπεδο επηρέασε την προτίμηση για το φάρμακο που συνταγογραφεί ο ιατρός (p=0,034) και τη γνώση της νομοθεσίας που αφορούσε στα γενόσημα (p=0,039), με τους πλέον μορφωμένους πολίτες να είναι περισσότερο ενημερωμένοι. Επίσης, η οικογενειακή κατάσταση επηρέασε την αντίληψη για τη διαφορά τιμής μεταξύ γενόσημων και πρωτότυπων φαρμάκων (p=0,045), με τους παντρεμένους να ήταν πιο πιθανό να την αναγνωρίζουν. Το μηνιαίο εισόδημα βρέθηκε ότι συσχετίζεται τόσο με τη γνώση για τα γενόσημα (p=0,001) όσο και με την αντίληψη για το φάρμακο που προωθεί η ελληνική κυβέρνηση (p=0,001), ενώ οι πολίτες με υψηλότερο εισόδημα ήταν καλύτερα ενημερωμένοι. Επί πλέον, οι ασθενείς με χρόνιες παθήσεις ήταν πιθανότερο

Πίνακας 4. Στάσεις και αντιλήψεις πολιτών για τα γενόσημα φάρμακα σε σχέση με δημογραφικά χαρακτηριστικά.

Δημογραφικό χαρακτηριστικό	Έχουν ακούσει για τα γενόσημα (%)	Προτιμούν γενόσημα φάρμακα (%)	Πιστεύουν ότι υπάρχει διαφορά ποιότητας (%)	Ζήτησαν από τον ιατρό γενόσημο (%)	Ζήτησαν από τον φαρμακοποιό γενόσημο (%)
<i>Φύλο</i>					
Άνδρες	95	35	49	25	14
Γυναίκες	93	30	48	23	12
<i>Ηλικία (έτη)</i>					
<35	97	38	42	27	16
35–49	94	34	47	24	14
50–65	92	31	51	22	11
>65	90	28	55	20	9
<i>Μορφωτικό επίπεδο</i>					
Βασική εκπαίδευση	88	25	60	18	8
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	93	30	52	22	12
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	98	40	45	29	17
<i>Εισόδημα (€)</i>					
0–800	91	33	54	23	13
801–1.200	94	36	50	26	14
>1.200	97	38	46	28	16

%: Το ποσοστό συμμετοχής του δείγματος

Πίνακας 5. Στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ δημογραφικών παραμέτρων και στάσεων/αντιλήψεων πολιτών για τα γενόσημα φάρμακα.

Δημογραφική μεταβλητή	Στάσεις/αντιλήψεις	Στατιστικά σημαντική σχέση (τιμή p)
Μορφωτικό επίπεδο	Προτίμηση για το φάρμακο που συνταγογραφεί ο ιατρός	0,034
Μορφωτικό επίπεδο	Γνώση νομοθεσίας σχετικά με τα γενόσημα	0,039
Οικογενειακή κατάσταση	Αντίληψη για διαφορά τιμής μεταξύ γενόσημου και πρωτότυπου φαρμάκου	0,045
Μηνιαίο εισόδημα	Γνώση περί γενόσημων	0,001
Μηνιαίο εισόδημα	Αντίληψη για το φάρμακο που προωθεί η ελληνική κυβέρνηση	0,001
Αριθμός χρόνιων παθήσεων	Απαίτηση αντικατάστασης πρωτότυπου με γενόσημο φάρμακο από τον φαρμακοποιό	0,042
Κόστος συνταγογραφούμενων φαρμάκων	Αντίληψη για διαφορά τιμής μεταξύ γενόσημου και πρωτότυπου φαρμάκου	0,008
Κόστος συνταγογραφούμενων φαρμάκων	Αντίληψη για διαφορά ποιότητας μεταξύ γενόσημου και πρωτότυπου φαρμάκου	0,013

Οι τιμές p αναφέρονται στο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας των συσχετίσεων που εξετάστηκαν. Στις περιπτώσεις όπου η τιμή $p < 0,05$, η σχέση μεταξύ των μεταβλητών θεωρείται στατιστικά σημαντική

να ζητήσουν αντικατάσταση πρωτότυπου φαρμάκου με γενόσημο από τον φαρμακοποιό ($p=0,042$). Τέλος, το κόστος των συνταγογραφούμενων φαρμάκων συσχετίστηκε τόσο με την αντίληψη για τη διαφορά τιμής ($p=0,008$) όσο και με την αντίληψη για τη διαφορά ποιότητας μεταξύ γενόσημων και πρωτότυπων φαρμάκων ($p=0,013$), με τους πολίτες που δαπανούσαν περισσότερα να ήταν πιο πιθανό να θεωρούν ότι υπήρχε διαφορά στην ποιότητα.

Στάσεις και αντιλήψεις φαρμακοποιών για τα γενόσημα φάρμακα

Στον πίνακα 6 φαίνεται ότι οι φαρμακοποιοί ήταν καλά εξοικειωμένοι με τα γενόσημα φάρμακα, κυρίως μέσω της επαγγελματικής τους εμπειρίας ($MT=4,3$). Αναγνώρισαν ότι τα γενόσημα ήταν φθηνότερα από τα πρωτότυπα ($MT=4,5$) και ότι η χρήση τους μπορούσε να μειώσει τις φαρμακευ-

Πίνακας 6. Αποτελέσματα στάσεων και αντιλήψεων των φαρμακοποιών για τα γενόσημα.

	MT	TA
Εξοικειώθηκα με το θέμα των γενόσημων και των πρωτότυπων φαρμάκων κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών	2,7	1,3
Εξοικειώθηκα με το θέμα των γενόσημων και των πρωτότυπων φαρμάκων κατά τη διάρκεια της εργασίας/εξειδίκευσης	4,3	0,7
Κάθε γενόσημο φάρμακο είναι θεραπευτικά ισοδύναμο με το αντίστοιχο πρωτότυπο	4,0	0,9
Κάθε γενόσημο φάρμακο είναι θεραπευτικά ισοδύναμο με οποιοδήποτε άλλο γενόσημο φάρμακο	3,6	1,1
Κάθε γενόσημο φάρμακο είναι βιοϊσοδύναμο με το αντίστοιχο πρωτότυπο φάρμακο	3,7	1,0
Χρειαζομαι περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα μελετών βιοϊσοδυναμίας των γενόσημων	3,9	0,9
Κάθε γενόσημο φάρμακο πρέπει να έχει την ίδια δοσολογική μορφή (δισκία, κάψουλες) με το αντίστοιχο πρωτότυπο	3,9	1,1
Τα γενόσημα είναι χαμηλότερης ποιότητας από τα αντίστοιχα πρωτότυπα	2,3	0,9
Τα γενόσημα μπορεί να προκαλέσουν περισσότερες ανεπιθύμητες ενέργειες από τα αντίστοιχα πρωτότυπα	2,2	0,9
Τα γενόσημα είναι φθηνότερα από τα αντίστοιχα πρωτότυπα	4,5	0,7
Η νομοθεσία επιβάλλει τις ίδιες απαιτήσεις ασφάλειας για γενόσημα και πρωτότυπα	4,0	0,9
Η ίδια εγγύηση ποιότητας παραγωγής απαιτείται τόσο για τα γενόσημα όσο και για τα πρωτότυπα	4,2	0,8
Η υποκατάσταση πρωτότυπου με γενόσημο μειώνει τις δαπάνες της φαρμακευτικής αγωγής	4,3	0,8

MT: Μέση τιμή, TA: Τυπική απόκλιση

Κλίμακα: 1=Διαφωνώ απόλυτα, 5=Συμφωνώ απόλυτα

τικές δαπάνες (MT=4,3). Παράλληλα, οι φαρμακοποιοί θεώρησαν ότι τα γενόσημα ήταν ισοδύναμα θεραπευτικά (MT=4) και ότι πληρούσαν τις ίδιες απαιτήσεις ασφαλείας και ποιότητας με τα πρωτότυπα (MT=4 και MT=4,2). Ωστόσο, εξέφρασαν επιφυλάξεις σχετικά με τη βιοϊσοδυναμία (MT=3,7) και την ισοδυναμία μεταξύ διαφορετικών γενόσημων (MT=3,6), ενώ υπογράμμισαν την ανάγκη για περαιτέρω ενημέρωση (MT=3,9).

Στάσεις και αντιλήψεις φαρμακοποιών ανάλογα με την ιδιότητα του ιδιοκτήτη φαρμακείου

Οι ιδιοκτήτες φαρμακείων εμφανίστηκαν περισσότερο επιφυλακτικοί σχετικά με τη θεραπευτική ισοδυναμία των γενόσημων φαρμάκων σε σύγκριση με τα πρωτότυπα (MT=3,9 έναντι 4,2, $p=0,019$), όπως φαίνεται στον πίνακα 7. Επίσης, θεώρησαν ότι τα γενόσημα ήταν χαμηλότερης ποιότητας (MT=2,4) και πως μπορούσαν να προκαλέσουν περισσότερες ανεπιθύμητες ενέργειες (MT=2,3) σε σύγκριση με τους μη ιδιοκτήτες (MT=1,9 και MT=2, αντίστοιχα, $p<0,05$). Παρά τις εν λόγω διαφορές, και οι δύο ομάδες συμφώνησαν ότι η υποκατάσταση των πρωτότυπων με γενόσημα μειώνει τις φαρμακευτικές δαπάνες (MT=4,3).

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η παρούσα έρευνα παρείχε πολύτιμα δεδομένα σχετικά με τις αντιλήψεις και τη στάση τόσο των πολιτών όσο και των φαρμακοποιών απέναντι στα γενόσημα φάρμακα, τα

οποία συνιστούν αναπόσπαστο τμήμα της φαρμακευτικής πολιτικής και των κυβερνητικών προσπαθειών για μείωση του κόστους φροντίδας υγείας. Οι πολίτες που συμμετείχαν στην έρευνα εμφάνισαν υψηλό βαθμό εξοικείωσης με τα γενόσημα, με το 94% να δηλώνει ότι ήταν ενήμεροι για την ύπαρξή τους. Αυτό το ποσοστό είναι ενθαρρυντικό και συγκλίνει ή υπερβαίνει τα ποσοστά που καταγράφονται σε προηγούμενες μελέτες, ανάλογα με τη χώρα και τον χρόνο διεξαγωγής τους.^{21,22} Τα ευρήματα υποδήλωσαν ότι οι καμπάνιες ενημέρωσης και η ευαισθητοποίηση του κοινού έχουν αποδώσει, ιδιαίτερα τα τελευταία έτη. Παρ' όλα αυτά, η εξοικείωση με τα γενόσημα δεν φάνηκε να μεταφράζεται σε αντίστοιχη προτίμηση, καθώς το 67% των πολιτών συνεχίζει να επιλέγει τα πρωτότυπα φάρμακα παρά τη γνώση ότι τα γενόσημα είναι φθηνότερα, γεγονός που έχει επαληθευθεί σε προηγούμενες έρευνες.²³

Η ανάλυση των στάσεων των ασθενών αποκαλύπτει ότι, παρ' όλο που το κόστος είναι ένας παράγοντας τον οποίο αντιλαμβάνονται οι περισσότεροι, δεν αποτελεί το κύριο κριτήριο επιλογής φαρμάκου. Η προτίμηση για τα πρωτότυπα φάρμακα στην παρούσα έρευνα, όπως και σε άλλες μελέτες,²⁴ υποδήλωσε τη βαθιά ριζωμένη πεποίθηση ότι τα πρωτότυπα είναι ανώτερης ποιότητας. Αυτό μπορεί να οφείλεται στην έλλειψη εμπιστοσύνης στα γενόσημα ή στην ανεπαρκή πληροφόρηση σχετικά με την ισοδυναμία τους με τα πρωτότυπα όσον αφορά στην ασφάλεια και στην αποτελεσματικότητα. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι η στάση των ασθενών φαίνεται να επηρεάζεται σημαντικά από το μορφωτικό επίπεδο, όπως προκύπτει από τον

Πίνακας 7. Σύγκριση απόψεων φαρμακοποιών για τα γενόσημα με βάση την ιδιότητα του ιδιοκτήτη φαρμακείου.

	Ιδιοκτήτης				p (t-test)
	Ναι		Όχι		
	MT	TA	MT	TA	
Εξοικειώθηκα με το θέμα των γενόσημων και των πρωτότυπων φαρμάκων κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών	2,7	1,3	2,8	1,2	0,692
Εξοικειώθηκα με το θέμα των γενόσημων και των πρωτότυπων φαρμάκων κατά τη διάρκεια της εργασίας/εξειδίκευσης	4,3	0,8	4,3	0,7	0,631
Κάθε γενόσημο φάρμακο είναι θεραπευτικά ισοδύναμο με το αντίστοιχο πρωτότυπο	3,9	0,9	4,2	0,9	0,019
Κάθε γενόσημο φάρμακο είναι θεραπευτικά ισοδύναμο με οποιοδήποτε άλλο γενόσημο φάρμακο	3,6	1,0	3,5	1,3	0,666
Κάθε γενόσημο φάρμακο είναι βιοϊσοδύναμο με το αντίστοιχο πρωτότυπο φάρμακο	3,6	1,0	3,7	0,9	0,866
Χρειαζομαι περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα μελετών βιοϊσοδυναμίας των γενόσημων	3,9	0,9	3,9	0,8	0,676
Κάθε γενόσημο φάρμακο πρέπει να έχει την ίδια δοσολογική μορφή (δισκία, κάψουλες) με το αντίστοιχο πρωτότυπο	3,9	1,1	3,9	1,0	0,618
Τα γενόσημα είναι χαμηλότερης ποιότητας από τα αντίστοιχα πρωτότυπα	2,4	0,9	1,9	0,7	0,000
Τα γενόσημα μπορεί να προκαλέσουν περισσότερες ανεπιθύμητες ενέργειες από τα αντίστοιχα πρωτότυπα	2,3	0,9	2,0	0,7	0,009
Τα γενόσημα είναι φθηνότερα από τα αντίστοιχα πρωτότυπα	4,5	0,6	4,4	0,7	0,263
Η νομοθεσία επιβάλλει τις ίδιες απαιτήσεις ασφάλειας για γενόσημα και πρωτότυπα	4,0	0,9	4,0	0,9	0,971
Η ίδια εγγύηση ποιότητας παραγωγής απαιτείται τόσο για τα γενόσημα όσο και για τα πρωτότυπα	4,2	0,8	4,1	0,8	0,256
Η υποκατάσταση πρωτότυπου με γενόσημο μειώνει τις δαπάνες της φαρμακευτικής αγωγής	4,3	0,8	4,3	0,7	0,588

MT: Μέση τιμή, TA: Τυπική απόκλιση, Κλίμακα: 1=Διαφωνώ απόλυτα, 5=Συμφωνώ απόλυτα

Οι τιμές p αναφέρονται στο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας των συσχετίσεων που εξετάστηκαν με τη χρήση t-test

έλεγχο ανεξαρτησίας χ^2 , γεγονός που επιβεβαιώνεται και από προηγούμενες έρευνες.^{25,26} Οι πολίτες με χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο (βασική εκπαίδευση) θεωρούν σε μεγαλύτερο ποσοστό ότι οι ιατροί προτιμούν να συνταγογραφούν γενόσημα φάρμακα, σε σύγκριση με όσους έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια (15%) ή την τριτοβάθμια εκπαίδευση (22%), ενώ οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι πιο πιθανό να γνωρίζουν τη νομοθεσία για τα γενόσημα και τα πρωτότυπα φάρμακα και να είναι θετικότεροι στην αντικατάσταση ενός πρωτότυπου φαρμάκου με γενόσημο, όπως επιβεβαιώνεται και από ανάλογη μελέτη στην Ελλάδα.²⁷ Εξαίρεση αποτελούν οι ασθενείς οι οποίοι, σύμφωνα με παλαιότερη έρευνα,²⁸ έχουν εμπειρία στην αντικατάσταση πρωτότυπων με γενόσημα φάρμακα, γεγονός που μπορεί να επηρεάσει τις επιλογές τους.

Ένα ακόμη σημαντικό εύρημα, όπως και σε άλλες μελέτες,^{29,30} αφορά στον αριθμό των χρόνιων παθήσεων, ο οποίος σχετίζεται σημαντικά με την απαίτηση αντικατάστασης πρωτότυπου φαρμάκου από γενόσημο, με στόχο τη μείωση του κόστους ($p=0,042$). Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι όσοι πάσχουν από τρεις ή περισσότερες παθήσεις (25,8%) είναι πιο πιθανό να έχουν ζητήσει την αντικατάσταση, σε σύγκριση με όσους δεν έχουν κάποια χρόνια πάθηση (16,7%) και με όσους έχουν μία (10,8%) ή δύο (4,4%) παθήσεις.

Όσον αφορά στους φαρμακοποιούς, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ήταν καλά εξοικειωμένοι με τα γενόσημα φάρμακα, όπως επιβεβαιώνεται και από άλλες έρευνες,²⁹ ιδίως μέσω της εργασιακής εμπειρίας και της εξειδίκευσής τους. Παρ' όλα αυτά, αναγνώρισαν ένα έλλειμμα στην εκπαίδευση που λαμβάνουν κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών, ένα εύρημα που αναφέρεται και σε άλλες έρευνες στην Ευρώπη, όπως στη Σουηδία²⁹ και στη Γαλλία.³⁰ Οι φαρμακοποιοί συμφωνούν, τόσο στην παρούσα έρευνα όσο και σε προηγούμενες,³¹ ότι τα γενόσημα μπορεί να συμβάλλουν σημαντικά στη μείωση των φαρμακευτικών δαπανών και ότι απαιτούνται τα ίδια υψηλά πρότυπα ποιότητας για την παραγωγή τους, όπως και για τα πρωτότυπα φάρμακα. Ωστόσο, παρά την αναγνώριση των οικονομικών πλεονεκτημάτων, οι φαρμακοποιοί εξακολουθούν να εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των γενόσημων, όπως επιβεβαιώνεται σε συστηματικές ανασκοπήσεις.^{15,23,32} Οι εν λόγω ανησυχίες αντικατοπτρίζουν ευρύτερες αμφιβολίες στην κοινή γνώμη, υποδεικνύοντας ότι η αύξηση της αποδοχής των γενόσημων φαρμάκων απαιτεί ενίσχυση της εμπιστοσύνης σε επαγγελματίες υγείας και πολίτες, ενώ η μεγαλύτερη διαθεσιμότητά τους στην αγορά και οι ανταγωνιστικές τιμές θα μπορούσαν να συμβάλλουν προς αυτή την κα-

τεύθυνση.³³ Επί πλέον, τα δεδομένα τόσο της παρούσας μελέτης όσο και προηγούμενων ερευνών^{34,35} δείχνουν ότι οι οδηγίες και οι κατευθυντήριες γραμμές από τους ιατρούς επηρεάζουν σημαντικά την επιλογή φαρμάκου από τους ασθενείς. Η συγκεκριμένη διαπίστωση ενισχύει την άποψη ότι οι αποφάσεις σχετικά με τη χρήση των γενόσημων δεν εξαρτώνται μόνο από την πληροφόρηση και τις γνώσεις, αλλά και από τη σχέση εμπιστοσύνης που έχουν οι ασθενείς με τους ιατρούς και τους φαρμακοποιούς τους.

Βάσει των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας, συγκριτικά με άλλες μελέτες που εκπονήθηκαν στην Ελλάδα, προκύπτουν ενδιαφέροντα συμπεράσματα σχετικά με τις αντιλήψεις των Ελλήνων ασθενών και φαρμακοποιών για τα γενόσημα φάρμακα. Αρχικά, διαπιστώθηκε ότι ένα σημαντικό ποσοστό (>90%) των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα είχαν ακούσει για τα γενόσημα φάρμακα, ποσοστό σαφώς υψηλότερο από το 49% και το 83,9% που αναφέρονται σε προηγούμενες ελληνικές μελέτες, οι οποίες δημοσιεύτηκαν το 2015 και το 2023, αντίστοιχα.^{17,21} Αν και το επίπεδο γνώσης για τα γενόσημα είναι υψηλό, παρατηρούνται διαφορές στις αντιλήψεις των ασθενών. Στην παρούσα έρευνα, το 67% των συμμετεχόντων εξακολουθούσαν να προτιμούν τα πρωτότυπα φάρμακα, γεγονός που ευθυγραμμίζεται με την ανησυχία έναντι των γενόσημων, την οποία εκφράζει το 42% των ασθενών σε προηγούμενη μελέτη,¹⁷ υποδεικνύοντας μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στα πρωτότυπα φάρμακα. Όσον αφορά στην ποιότητα, το 51,4% των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα θεώρησαν ότι τα γενόσημα είναι ποιοτικά ισοδύναμα με τα πρωτότυπα, ποσοστό χαμηλότερο από άλλες μελέτες.¹⁷

Αναφορικά με την αντιλαμβανόμενη ασφάλεια, τα ευρήματα έδειξαν ότι το 48,5% των συμμετεχόντων θεώρησαν τα γενόσημα ισάξια με τα επώνυμα φάρμακα, ενώ σε άλλη έρευνα με δείγμα από Έλληνες πολίτες²² το 54,6% πιστεύει ότι τα γενόσημα είναι λιγότερο ασφαλή. Η συγκεκριμένη διαπίστωση υποδηλώνει μια συνεχιζόμενη δυσπιστία στον ελληνικό πληθυσμό, η οποία ενδέχεται να εμποδίζει την ευρύτερη αποδοχή των γενόσημων φαρμάκων. Επί πλέον, το 51,1% των ερωτηθέντων στην ίδια έρευνα θεωρεί τα

γενόσημα λιγότερο αποτελεσματικά, εύρημα που αντικατοπτρίζεται και στη δική μας μελέτη, όπου σχεδόν οι μισοί συμμετέχοντες αμφισβήτησαν την ποιότητα των γενόσημων σε σχέση με τα πρωτότυπα φάρμακα.

Ωστόσο, η παρούσα έρευνα είχε ορισμένους περιορισμούς. Εκπονήθηκε σε ένα σχετικά μικρό δείγμα που διέμενε στη Θεσσαλονίκη, γεγονός που μπορεί να περιορίζει τη γενίκευση των ευρημάτων για τον ευρύτερο ελληνικό πληθυσμό. Επίσης, η έρευνα διεξήχθη το 2022–2023, μετά την πανδημία COVID-19, όταν τα περιοριστικά μέτρα και η περιορισμένη πρόσβαση στο σύστημα υγείας ενδέχεται να επηρέασαν τις αντιλήψεις των πολιτών. Επί πλέον, τα ευρήματα βασίστηκαν σε αυτοαναφερόμενες στάσεις, οι οποίες μπορεί να επηρεάζονται από κοινωνικές πιέσεις ή υποκειμενικές αντιλήψεις.

Συμπερασματικά, η ανάλυση των στάσεων και των αντιλήψεων των πολιτών για τα γενόσημα φάρμακα καταδεικνύει ότι, παρά την ευρεία ενημέρωση και την αναγνώριση των οικονομικών πλεονεκτημάτων, εξακολουθεί να υπάρχει σαφής προτίμηση προς τα πρωτότυπα φάρμακα. Η αποδοχή των γενόσημων στην ελληνική αγορά παραμένει σε χαμηλά επίπεδα, όπως επιβεβαιώνουν και άλλες μελέτες.³⁶ Η χαμηλή εμπιστοσύνη στην ποιότητα των γενόσημων, οι προκαταλήψεις και η επιρροή των επαγγελματιών υγείας διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση αυτών των στάσεων διεθνώς.

Η παρούσα έρευνα παρείχε σημαντικά δεδομένα που μπορεί να συμβάλλουν στη χάραξη πολιτικών για τη βελτίωση της αποδοχής των γενόσημων στην Ελλάδα. Υπάρχει ανάγκη για πλέον στοχευμένη ενημέρωση και εκπαίδευση των πολιτών, με έμφαση στην ασφάλεια των γενόσημων, ώστε να αυξηθεί η αποδοχή τους στην αγορά. Με τη μείωση των προκαταλήψεων και την αύξηση της εμπιστοσύνης μπορεί να επιτευχθεί σημαντική εξοικονόμηση κόστους και βελτίωση των υγειονομικών αποτελεσμάτων. Η δημιουργία επίσης σαφών νομοθετικών πλαισίων και η ενίσχυση της προπτυχιακής εκπαίδευσης των φαρμακοποιών και των ιατρών θα μπορούσαν να συμβάλλουν περαιτέρω στη μεγαλύτερη αποδοχή και χρήση των γενόσημων φαρμάκων.

ABSTRACT

Knowledge, perceptions, and attitudes of patients and pharmacists toward generic medicines in Greece: An empirical study

G. FRAGKIADAKIS, A. GERASIMIDOU

*School of Social Sciences, Postgraduate Program in "Health Care Management",
Hellenic Open University, Patras, Greece*

Archives of Hellenic Medicine 2026, 43(1):68–77

OBJECTIVE To investigate the knowledge, perceptions and attitudes of patients, consumers and pharmacists in Greece regarding generic medicines and the socioeconomic and other factors that influence their choices and preferences. **METHOD** The research was conducted between October 2022 and March 2023 using two questionnaires. The first was distributed to 194 patient-consumers in pharmacies in Thessaloniki and the second was distributed to 254 pharmacists and completed electronically by them. Demographic and medical characteristics were recorded and the data were analyzed using statistical methods. **RESULTS** A total of 94.3% of citizens were aware of generics, but only 32.2% favored them. Perception of a difference in quality between generics and branded drugs was significantly related to the cost of prescription medicines ($p=0.013$), with 48% of patients believing that generics differ in quality. In addition, chronic conditions influence the decision to substitute generics for branded drugs ($p=0.042$). Pharmacists recognized that generics are cheaper (mean=4.5, standard deviation [SD]=0.7) and reduce the cost of pharmaceutical treatment (mean=4.3, SD=0.8), but only partially agreed on their therapeutic equivalence (mean=3.6, SD=1.1). **CONCLUSIONS** Both patients and pharmacists have reservations about generics, which are influenced by socioeconomic and demographic factors. Better information and education are considered necessary to increase confidence in generics.

Key words: Generic medicines, Health attitudes, Healthcare costs, Patients, Pharmacists, Public health

Βιβλιογραφία

1. WORLD HEALTH ORGANIZATION. World health report: Health systems financing: The path to universal coverage. WHO, Geneva, 2010. Available at: <https://iris.who.int/handle/10665/44371>
2. STRAKA RJ, KEOHANE DJ, LIU LZ. Potential clinical and economic impact of switching branded medications to generics. *Am J Ther* 2017, 24:e278–e289
3. CAMERON A, MANTEL-TEEWISSE AK, LEUFKENS HGM, LAING RO. Switching from originator brand medicines to generic equivalents in selected developing countries: How much could be saved? *Value Health* 2012, 15:664–673
4. ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT. Key characteristics of the pharmaceutical sector in OECD economies. In: *Pharmaceutical pricing policies in a global market*. OECD Publishing, Paris, 2008:23–50. Available at: <https://doi.org/10.1787/9789264044159-2-en>
5. MOSSIALOS E, MRAZEK M, WALLEY T. Regulating pharmaceuticals in Europe: Striving for efficiency, equity, and quality. McGraw Hill Education, Open University Press, Berkshire, 2004. Available at: <https://eurohealthobservatory.who.int/publications/m/regulating-pharmaceuticals-in-europe-striving-for-efficiency-equity-and-quality>
6. EUROPEAN OBSERVATORY ON HEALTH SYSTEMS AND POLICIES; CYLUS J, FIGUERAS J, NORMAND C. Will population ageing spell the end of the welfare state? A review of evidence and policy options. WHO, Regional Office for Europe, Copenhagen, 2019. Available at: <https://iris.who.int/handle/10665/331978>
7. WORLD HEALTH ORGANIZATION. Non-communicable diseases. Fact sheets. WHO, 2023. Available at: <http://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/-noncommunicable-diseases>
8. KARANIKOLOS M, MLADOVSKY P, CYLUS J, THOMSON S, BASU S, STUCKLER D ET AL. Financial crisis, austerity, and health in Europe. *Lancet* 2013, 381:1323–1331
9. KYRIOPOULOS I, NIKOLOSKI Z, MOSSIALOS E. The impact of the Greek economic adjustment programme on household health expenditure. *Soc Sci Med* 2019, 222:274–284
10. KONDILIS E, GIANNAKOPOULOS S, GAVANA M, IERODIAKONOU I, WAITZKIN H, BENOS A. Economic crisis, restrictive policies, and the population's health and health care: The Greek case. *Am J Public Health* 2013, 103:973–979
11. YFANTOPOULOS N, YFANTOPOULOS P, YFANTOPOULOS J. Pharmaceutical policies under economic crisis: The Greek case. *Journal of Health Policy & Outcomes Research (JHPOR)* 2016, 2:4–16
12. HATEM G, ITANI R, AJROUCHE R, ABBAS N, FARAH R, GOOSSENS M ET AL. Knowledge, perception and acceptance of generic drugs in the general Lebanese population: A cross-sectional survey among adults. *J Med Access* 2023, 7:27550834221147789
13. ALMOHAMMED OA, ALDWIHI LA, ALHIFANY AA. Public knowledge, perception, and experience with generic medications in Sau-

- di Arabia. *Saudi Med J* 2020, 41:413–420
14. MEHTAR A, GAZY A, AL JAMAL M, SAAB M. Knowledge and perceptions of patients towards generic and local medications: The Lebanese version. *Pharmacia* 2023, 70:121–127
 15. COLGAN S, FAASSE K, MARTIN LR, STEPHENS MH, GREY A, PETRIE KJ. Perceptions of generic medication in the general population, doctors and pharmacists: A systematic review. *BMJ Open* 2015, 5:e008915
 16. HADIA RB, JOSHI DB, GOHEL KH, KHAMBHATI N. Knowledge, attitude, and practice of generic medicines among physicians at multispecialty hospital: An observational study. *Perspect Clin Res* 2022, 13:155–160
 17. YFANTOPOULOS I, CHANTZARAS A. CO154: Evaluating patients' perception of generic medicines in Greece. *Value Health* 2023, 26:S42
 18. BHATIY, LAVANIA P, RAHMAN SA. Assessment of patient perception about generic and branded medicine. *Eur J Molecular Clin Med* 2022, 9:836–841
 19. MALY J, DOSEDEL M, KUBENA A, VLCEK J. Analysis of pharmacists' opinions, attitudes and experiences with generic drugs and generic substitution in the Czech Republic. *Acta Pol Pharm* 2013, 70:923–931
 20. QU J, ZUO W, TOOK RL, SCHAFERMEYER KW, LUKAS S, WANG S ET AL. A nationwide survey exploring physicians' and pharmacists' knowledge, awareness and perceptions regarding generic medicines in China. *BMC Health Serv Res* 2022, 22:1069
 21. SKALTSAS LN, VASILEIOU KZ. Patients' perceptions of generic drugs in Greece. *Health Policy* 2015, 119:1406–1414
 22. BALASOPOULOS T, CHARONIS A, ATHANASAKIS K, KYRIOPOULOS J, PAVI E. Why do generic drugs fail to achieve an adequate market share in Greece? Empirical findings and policy suggestions. *Health Policy* 2017, 121:265–272
 23. DUNNE SS, DUNNE CP. What do people really think of generic medicines? A systematic review and critical appraisal of literature on stakeholder perceptions of generic drugs. *BMC Med* 2015, 13:173
 24. KJOENNIKEN I, LINDBAEK M, GRANAS AG. Patients' attitudes towards and experiences of generic drug substitution in Norway. *Pharm World Sci* 2006, 28:284–289
 25. SHRANK WH, COX ER, FISCHER MA, MEHTA J, CHOUDHRY NK. Patients' perceptions of generic medications. *Health Aff (Millwood)* 2009, 28:546–556
 26. BABAR ZUD, STEWART J, REDDY S, ALZAHER W, VAREED P, YACIOUB N ET AL. An evaluation of consumers' knowledge, perceptions and attitudes regarding generic medicines in Auckland. *Pharm World Sci* 2010, 32:440–448
 27. KASSANDROS K, SARANTI E, MISAILIDOU E, TSIGGOU TA, SISSIOU E, KOLIOS ET AL. Machine learning analysis of patients' perceptions towards generic medication in Greece: A survey-based study. *Front Drug Saf Regul* 2024, 4:1363794
 28. RATHE JØ. The effect of generic switching on concerns about medicine and non-persistence among Danish adults in a general practice setting. *Dan Med J* 2015, 62:B5148
 29. OLSSON E, SPORRONG SK. Pharmacists' experiences and attitudes regarding generic drugs and generic substitution: Two sides of the coin. *Int J Pharm Pract* 2012, 20:377–383
 30. ALLENET B, BARRY H. Opinion and behaviour of pharmacists towards the substitution of branded drugs by generic drugs: Survey of 1,000 French community pharmacists. *Pharm World Sci* 2003, 25:197–202
 31. SHRAIM NY, AL TAHA TA, QAWASMEH RF, JARRAR HN, SHTAYA MAN, SHAYEB LA ET AL. Knowledge, attitudes and practices of community pharmacists on generic medicines in Palestine: A cross-sectional study. *BMC Health Serv Res* 2017, 17:847
 32. TOVERUD EL, HARTMANN K, HÅKONSEN H. A systematic review of physicians' and pharmacists' perspectives on generic drug use: What are the global challenges? *Appl Health Econ Health Policy* 2015, 13(Suppl 1):S35–S45
 33. FERRARIO A, DEDET G, HUMBERT T, VOGLER S, SULEMAN F, PEDERSEN HB. Strategies to achieve fairer prices for generic and bio-similar medicines. *Br Med J* 2020, 368:l5444
 34. HASSALI MA, WONG ZY, ALRASHEEDY AA, SALEEM F, YAHAYA AHM, ALJADHEY H. Perspectives of physicians practicing in low- and middle-income countries towards generic medicines: A narrative review. *Health Policy* 2014, 117:297–310
 35. DROZDOWSKA A, HERMANOWSKI T. Exploring factors underlying the attitude of community pharmacists to generic substitution: A nationwide study from Poland. *Int J Clin Pharm* 2016, 38:162–170
 36. XANTHOPOULOU SS, KATSALIAKI K. Policies and perceptions on generic drugs: the case of Greece. *Health Serv Manage Res* 2019, 32:49–56
- Corresponding author:*
- G. Fragkiadakis, Pasakaki, Mournies, 731 34 Chania, Crete, Greece
e-mail: fragkiadakis.georgios@ac.eap.gr